

„ЕЛЕГИЯ”

АНАЛИЗ

✓ **ЖАНРОВА ХАРАКТЕРИСТИКА:**

Елегия /от гр. Elegia – жалба/ - лир. вид, изграден върху трагични преживявания /дълбока скръб, печал, отчаяние, безнадеждност/. Чувството в елегията е резултат от изразен или долавящ се конфликт, което определя вътрешния драматизъм в елегията.

✓ **КАК СТИХОТВОРЕНИЕТО НА БОТЕВ “ЕЛЕГИЯ” РЕАЛИЗИРА ТОЗИ ЖАНРОВ МОДЕЛ:**

1. Две са противоположните сили в творбата – **народът и “рояк скотове”** – те са настръхнали една срещу друга, но трагичното не идва от развързката (както е при драмата и епоса), а в преживяванията на лирическия герой.
2. Ето защо елегията е винаги трагически монолог, в който има развитие на чувството, обосновано от елемент на *размисъл*.

✓ **КАК СЕ РАЗВИВА ЧУВСТВОТО:**

1. Началното реторично обръщение „*Кажми ми, кажми, бедний народе...*” е израз на **болка и печал**.
2. Под впечатление от робската действителност („*глухо и страшно гърмят окови*”) се превръща в **душевен потрес, достигайки до ужас**.
3. Финалът (елегическата развързка) преминава в **трагическа ирония** („*броиме време...броим и с вяра в туй скотско племе чакаме и ний ред за свобода*”).

✓ **ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА МОТИВА ЗА МЪЛЧАНИЕТО НА НАРОДА:**

1. Стилистично-експресивната роля на реторическите въпроси не предполага отговор, което само по себе си подготвя **отсъствието на глас, което изразява крайна слабост**.

Ботев експресивно разкрива болезненото безсилие на народа, като противопоставя АЗ – ТОЙ (народа), като трансформира АЗ в НИЕ.

А) АЗ-ът вижда лицата на злото, но като че ли вижда себе си извън народа – дистанцията не означава отчуждение, а по-скоро прозиране на това, че светът е невъзможен, абсурден.

Б) ТОЙ (народът) е представен като страдалец, но той е и част от едно разслоено общество, което поетът осъжда, търсейки актуална характеристика. **За да се подсили представата за мълчаливото страдание на народа, поетът използва активното въздействие на естетиката на грозното. Четвъртата строфа** рисува преднамерено търсената гробищна картина - властващото мъртвило е художествен аналог на робството. Детайлите (надгробен камък, умъртвено живо месо, разядени кости, студенокръвно влечуго, поглъщащо невинната си жертва) са елементи на една картина, вдъхваща ужас, но и отвращение. Цялостното внушение се подсилва от известния звукопис – учестената употреба на „р”, „л” и жужащите „ж”, „з”. Страданието на народа е споделено и интимно изживяно. **Метафората**

„рабска люлка” е една от най-ефектните езикови фигури на Ботев, изразяваща покорство и робство. А в традициите на възрожденската поезика Ботев представя **робството като смърт** (метафорична характеристика на робството е и сънят – при Д.Чинтулов „от сън дълбок се събуди!”) **Другата, противоположната идея**, която се съдържа в тази метафора и която е защитена в поантата, е идеята за **лишения от ориентири и етичен смисъл живот човек, превърнал спокойното съществуване в най-значима ценност.**

В) НИЕ – събрана е цялата неизпълнена отговорност и дълг към родовия свят. **Поантата представя саркастичната позиция на Аз-а, градирана до най-високата си степен:** „чакаме и ний ред за свобода” – вцепенение, пасивност, безмълвие.

✓ **КОЙ Е ПОТИСНИКЪТ, КАК Е ПРЕДСТАВЕН И ХАРАКТЕРИЗИРАН:**

Определени са обществените групи, носители на деспотична политическа система: чорбаджии, духовенство, продажна интелигенция – **представени посредством емблематичен външен облик (последния стих на 3. строфа).**

Потисникът е **характеризиран метафорично** чрез „рояк скотове” и „слепци с очи”. **Скотът** е Ботевият знак за етично отрицание, метафора на човекоподобно същество, гротескова фигура на не човек, в която се обединяват мъчителят, измамникът, пасивният; послушните, примирените, тесногърдите. Метафората обобщава и Ботевата представа за живот без идеали, без гражданска съвест.

✓ **КАК МОГАТ ДА СЕ ТЪЛКУВАТ БИБЛЕЙСКАТА ЛЕКСИКА И МОТИВИ:**

1. Този смислов пласт има двойка роля:

А) отхвърлят се известни ценности, създали модел на поведение („Търпи и ще си спасиш душата!”)

Б) Елементите на този пласт се използват за утвърждаване на нови мирогледни позиции – страданието на народа се асоциира със страданието на Христос, като необходимост от саможертва в името на една възвишена идея.

2. Но цялата картина на „Разпятието” (1.строфа) търпи естетическа трансформация с цел хиперболизация на представата за робството. Не човекът е разпънат на кръста, а кръстът е забит в живото тяло.

Библейските персонажи илюстрират злото в неговите пространствени измерения – далечното минало с предателството на Юда, през ужаса на йезуитския идеолог Лойола, до настоящето с „кърджалии в нова полууда”, сган избрана – „рояк скотове” и „слепци с очи”, превърнали се в символи на националното, актуалното насилие.